

Komandit Şirketler

Komandit şirket de Kollektif şirket gibi ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacı ile kurulan bir şahıs şirketi türüdür. Ancak komandit şirketin Türk Ticaret Kanunu'nda ve iş hayatında yer almasının temel nedeninin, sınırsız mali sorumluluktan kaçınan kişilerin de şahıs şirketlerine ortak olarak katılmasını sağlamak olduğu söylenebilir.

Komandit şirketlerin kuruluşu, sermaye değişiklikleri, kâr veya zarar dağıtımı ve tasfiyesi ile ilgili işlemler ve bu işlemlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılan hesaplar Kollektif şirketlerinkinden çok farklı değildir. Bu nedenle Kollektif şirket ünitesinin tekrar gözden geçirilmesinde fayda vardır.

Kollektif şirketlerle komandit şirketler arasındaki önemli farklılıklar Türk Ticaret Kanunu'nun 3. Kısımında özel hükümlere düzenlenmiştir. Bu farklılıklar daha çok ortaklar arasındaki ilişkiler ve ortakların üçüncü kişilerle olan ilişkileri ve sorumlulukları ile ilgilidir.

KOMANDİT ŞİRKETİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket komandit şirkettir.

Komandit şirket, adi komandit şirket ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket olmak üzere iki türe ayrılır. Adi komandit şirket bir şahıs şirketi türü iken sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket ise bir sermaye şirketi türüdür.

Kollektif şirketlerin aksine komandit şirketlerde iki tür ortak bulunmaktadır. Bunlardan sorumluluğu sınırlı olmayan ortaklara **komandite**, sorumluluğu şirkete koyduğu sermaye ile sınırlı olan ortaklara ise **komanditer** denir.

Sınırsız sorumluluk ile ifade edilen komandite ortağın şirketin borçlarına karşı kişisel mal varlığı ile de sorumlu olmasıdır. Eğer şirket varlıkları borçları ödemeye yeterli olmaz ise alacaklılar alacaklarını tahsil edebilmek için gerektiğinde yasal yollara başvurarak komandite ortağın kişisel mal varlığına el koyabilirler. Ancak aynı durum komanditer ortak için geçerli değildir. Çünkü komanditer ortak şirket borçlarına karşı sadece sermaye payı kadar sorumludur. Şirket alacaklıları, şirket sona ermiş olmadıkça veya şirket aleyhine yapılan icra takibi semeresiz kalmadıkça, komanditere başvuramazlar.

Şirket borçlarına karşı sınırsız sorumlu olmaları dolayısı ile komandite ortakların gerçek kişi olmaları gerekmektedir. Sınırlı sorumlu olan komanditer ortak ise gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir.

Tüzel kişiler hukuki kişiliklerdir. Örneğin "Solmaz Anonim Şirketi" bir tüzel kişiliktir ve sadece komanditer ortak olabilir.

Şirket sözleşmesinde, her komanditer ortağın sermayesinin miktarı, cinsi ve ortak sıfatından kaynaklanan ve bir yönetim hakkı niteliğinde olmaması gereken, komanditer ortaklara verilen yönetim görevleri açıkça belirtilir. Zira şirket, komandite ortaklar tarafından yönetilir. Komanditer ortaklar, şirket işlerini görmeye görevli ve yetkili olmadıkları gibi, yönetim hakkını haiz kişilerin yetkileri içinde yaptıkları işlere itiraz da edemezler. Ancak, olağanüstü iş ve işlemlerde, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, tür değiştirme, birleşme ve bölünme gibi yapısal değişikliklerde; şirkete ortak alınması, çıkarılması ve payın devri türünden temel işlemlerde oy hakkına sahiptirler.

Bu durumla bağlantılı olarak komandit şirketler, kural olarak, komandite ortaklar tarafından temsil edilir. Komanditer ortaklar, ortak sıfatıyla şirketi temsile yetkili olamazlar.

Ancak, şirket sözleşmesinde aksine hüküm bulunmamak şartıyla, komanditer ortak ticari mümessil, ticari vekil veya seyyar tacir memuru olarak atanabilir.

İster komandite ister komanditer olsun her ortağın bir oy hakkı vardır. Bu kurala aykırı düzenlemeler ise geçersizdir.

Komandit Şirket ile Kollektif Şirket Arasındaki Benzerlikler Yukarıdaki açıklamalar ve TTK 'da yer alan diğer hükümler **komandit şirket ile Kollektif şirket arasında önemli benzerlikler** bulunduğunu ortaya koymaktadır. Şöyle ki;

1. Her iki şirket türü de en az iki ortak tarafından bir ticaret işletmesini işletmek amacıyla kurulur.
2. Bir ticaret unvanı altında faaliyet yürütürler.
3. Her iki şirket türü de şahıs şirketleri içinde yer alır.
4. Her iki şirket türü de aynı kuruluş süreçlerine tabidirler.
5. Her iki şirket türü de tüzel kişi olarak kurumlar vergisine tabi değildirlir. Her ortak payına düşen kâr veya zararı kendi yıllık gelir vergisi beyannamesi ile ilgili vergi dairesine bildirir.

Komandit Şirket ile Kollektif Şirket Arasındaki Farklılıklar

Komandit şirket ile Kollektif şirket arasında birçok benzerlik olmasına rağmen aralarında önemli farklılıklarda bulunmaktadır. Şöyle ki;

1. Komandit şirketlerde, komandite ve komanditer olmak üzere iki tür ortak bulunmaktadır.
2. Sadece komanditer ortak olmak koşulu ile tüzel kişiler de komandit şirketlere ortak olabilmektedir.
3. Komandit şirketlerin ticaret unvanlarında, sorumluluğu sınırsız olan komandit ortaklardan en az birinin adının ve soyadının bulunması gerekmektedir.

KOMANDİT ŞİRKETİN KURULUŞ İŞLEMLERİ

TTK'nın 305. maddesi uyarınca komandit şirketlerin kuruluşunda, komandit şirketler ile ilgili bölümdeki özel hükümler saklı kalmak şartıyla, Kollektif şirkete dair 212 – 216 maddeleri komandit Şirketler hakkında da uygulanır.

Bu kapsamda biri komandite diğeri komanditer olmak üzere en az iki ortak bir araya gelerek yazılı bir sözleşme düzenlenir. Bu sözleşme notere onaylatıldıktan sonra şirket sözleşmesinin noterlikçe onaylı bir suretini onay tarihinden itibaren on beş gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki Ticaret Siciline vererek şirketin tescilini istemek zorundadır. Tescil ve ilandan sonra şirket, tüzel kişilik kazanır.

TTK'nın 307. maddesi gereğince, 213. maddede sayılan Kollektif şirket sözleşmesinde yer alması zorunlu olan hususların komandit şirket sözleşmesinde de bulunması hükme bağlanmıştır. Bu hususlar şunlardır;

1. Ortakların ad ve soyadlarıyla yerleşim yerleri ve vatandaşlıkları,
2. Şirketin komandit olduğu,
3. Şirketin ticaret unvanı ve merkezi,
4. Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu,
5. Komanditerlerin adları ve her birinin koydukları veya koymayı taahhüt ettikleri sermayenin cins ve miktarları, (Kollektif şirket sözleşmesine ek olarak)

6. Her ortağın sermaye olarak koymayı taahhüt ettiği para miktarı; para niteliğinde olmayan sermayenin değeri ve bu değer ne suretle biçilmiş olduğu; sermaye olarak kişisel emek konulmuşsa (komandite ortak için) bu emeğin niteliği, kapsamı ve değeri,

7. Şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, bunların yalnız başına mı, yoksa birlikte mi imza koymaya yetkili oldukları.

Bu hususlara ek olarak ortaklar, TTK' ya ve emredici hükümlere aykırı olmamak şartıyla, şirket sözleşmesine diledikleri kayıtları da koyabilirler. İsteğe bağlı olarak sözleşmeye koyulabilecek hususlar ise şu şekilde sayılabilir.

1. Kâr veya zararın dağıtımı,
2. Ortakların paylarının devri,
3. Fesih ve tasfiye vb.

KOMANDİT ŞİRKETİN DENETİMİ

Bu husus TTK'nın 310. maddesinde düzenlenmiştir. Şöyle ki;

1. Her komanditer, iş yılı sonunda ve iş saatleri içinde, şirketin envanterleriyle bilançosunun içeriğini, diğer finansal tablolarını, bunların doğruluğunu ve geçerliliğini incelemeye yetkilidir.
2. Komanditer, bu incelemeyi bizzat yapabileceği gibi bir uzmana da yaptırabilir. Uzmanın şahsı hakkında bir itiraz ileri sürülürse komanditerin istemi üzerine mahkeme tarafından bir işlem denetçisi atanmasına karar verilir. Bu karar kesindir.
3. Haklı sebeplerin bulunması hâlinde, mahkeme, komanditerin istemi üzerine şirketin işlerinin ve varlığının bizzat veya bir işlem denetçisi tarafından incelenmesine her zaman izin verebilir.
4. Bu madde hükümlerine aykırı şirket sözleşmesi hükümleri geçersizdir.

KURULUŞ İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Komandit şirketler Vergi Usul Kanunu'na göre bilanço esasına göre defter tutmak zorunda olan ticaret şirkettir. Bu nedenle Envanter, Yevmiye ve Büyük Defterlerin tutulması zorunludur.

Bu kapsamda şirketin kuruluş ile ilgili muhasebe kayıtları iki aşamadan oluşmaktadır.

1. Ortakların sermaye taahhüdünde bulunması; bu aşamada ortakların sermaye olarak yerine getirmek vaadinde buldukları payların kayıtları yapılır. Bu aşamada şirkete getirilmiş herhangi bir değer yoktur.
2. Ortakların sermaye taahhütlerini yerine getirmeleri; bu aşamada ortaklar tarafından taahhüt edilen değerler şirkete getirilir ve bunların kayıtları yapılır.

Ortaklar sermaye taahhütlerini nakit olarak yerine getirebilecekleri gibi nakitten başka değerleri de sermaye olarak koyabilirler (TTK 127). Ancak bir komanditer ortak, kişisel emeğini ve ticari itibarını sermaye olarak koyamaz. Sermaye olarak konulabilecek iktisadi kıymetler şunlardır;

1. Alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar,
2. Fikrî mülkiyet hakları,
3. Taşınır ve her çeşit taşınmaz,
4. Taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları,

5. Ticari işletmeler,
6. Haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler,
7. Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar,
8. Devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer.

Sermaye Olarak Para Konulması

Böyle bir durumda şirketin kurucu ortakları taahhüt ettikleri sermayeyi nakit olarak işletmeye getirirler.

Örnek: Hasan KURT (komandite) ve Ahmet PARMAKSIZ (komanditer) adlı iki şahıs bir araya gelerek ₺ 150.000 sermayeli Hasan Kurt ve Ortağı Komandit Şirketi'ni kurmaya karar vermişlerdir. Şirket kuruluşu ile ilgili tüm yasal işlemler tamamlanmıştır. Ortaklar aşağıdaki şekilde taahhüt ettikleri sermayeyi nakit olarak şirkete getirmişlerdir. Şirket kuruluşu ile ilgili olarak ₺1.000'lik gider ve KDV'si peşin olarak yapılmıştır.

Ortaklar Sermaye Payları

Hasan KURT (komandite)	100.000
Ahmet PARMAKSIZ (komanditer)	50.000

Yevmiye Defteri Kayıtları

----- / -----	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	150.000
501 01 Komandite Ortak M.S. Hs. 100.000	
501 02 Komanditer Ortak C.Ö. Hs. 50.000	
500 SERMAYE HS.	150.000
500 01 Komandite Ortak M.S. Hs. 100.000	
500 02 Komanditer Ortak C.Ö. Hs. 50.000	

Ortakların sermaye taahhütleri

----- / -----

501 Ödenmemiş Sermaye Hesabı, ortakların şirket sözleşmesi ile ödemeyi taahhüt ettikleri sermaye paylarından doğan borçlarını izlemek için kullanılan pasifi düzenleyici bir hesaptır. Bu hesap ortakların koymayı taahhüt ettikleri sermaye kadar borçlandırılır.

500 Sermaye Hesabı ise ortakların şirket varlıkları üzerindeki haklarının izlendiği pasif karakterli bir hesaptır. Şirket, sermayesinde herhangi bir değişikliğe gitmedikçe bu hesaba başka bir kayıt yapılmaz.

----- / -----	
102 BANKALAR HS.	150.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	150.000
501 01 Komandite Ortak MS. Hs. 100.000	
501 02 Komanditer Ortak C.Ö. Hs. 50.000	

Ortakların sermaye taahhütlerini yerine getirmeleri

----- / -----

Ortaklar taahhütlerini yerine getirdikçe Ödenmemiş Sermaye Hesabı alacaklandırılır. Ortaklar taahhütlerinin tamamını yerine getirdiklerinde bu hesabın kapanması gerekir. Aksi takdirde taahhütler tamamlanıncaya kadar bu hesap açık kalır.

Büyük Defter Kayıtları

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS		500 SERMAYE HS		102 BANKALAR HS	
150.000	150.000		150.000	150.000	

Yardımcı Defter Kayıtları

501 01 Komandite Ortak M.S. Hs.		501 02 Komanditer Ortak C.Ö. Hs.	
100.000	100.000	50.000	50.000

500 01 Komandite Ortak M.S. Hs.		500 02 Komanditer Ortak M.S. Hs.	
	100.000		50.000

Büyük defter kayıtlarında da görüldüğü gibi ortaklar taahhütlerinin tamamını yerine getirdikleri için Ödenmemiş Sermaye Hesabı kapanmıştır. Buna paralel olarak ortaklar adına açılan "501 01 Komandite Ortak M.S. Hs." ve "500 02 Komanditer Ortak C.Ö. Hs." yardımcı hesapları da kapanmıştır. Bu kayıtlardan sonra şirketin kuruluş bilançosu aşağıdaki şekilde olacaktır.

Mustafa Solmaz ve Ortağı Komandit Şirketi

Aktif Tarihli Kuruluş Bilançosu	Pasif	
DÖNEN VARLIKLAR		ÖZKAYNAKLAR	
Bankalar	150.000	Sermaye	150.000
AKTİF TOPLAMI	150.000	PASİF TOPLAMI	150.000

Kuruluş Gideri

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS.	1.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	180	
102 BANKALAR HS.		1.180
Kuruluş ile ilgili yapılan gider		

Sermaye Olarak Para ve Paradan Başka Varlık Konulması

Kurucu ortaklar sermaye taahhütlerini her zaman nakit olarak yerine getirmek zorunda değildirler.

Ortaklar sermaye taahhütlerini TTK'nın 127. Maddesi'nde sayılan nakit dışındaki iktisadi değerler ile de yerine getirebilirler.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, komanditer ortakların kişisel emeklerini ve ticari itibarlarını sermaye olarak koyamayacaklarıdır.

Örnek: Mehmet EMİN (komandite), Murat KOÇ (komandite) ve Orhan ÜNLÜ (komanditer) adlı üç şahıs bir araya gelerek 350.000 sermayeli Mehmet Emin ve Ortakları Komandit Şirketi'ni kurmaya karar vermişlerdir. Şirket kuruluşu ile ilgili tüm yasal işlemler tamamlanmıştır. Ortaklar aşağıdaki şekilde taahhüt ettikleri sermayeyi şirkete getirmişlerdir. Şirket kuruluşu ile ilgili olarak 2.000'lik gider ve KDV'si ortak Murat KOÇ tarafından yapılmıştır. Ortaklar kuruluş için yapılan giderin aktifleştirilmesine karar vermişlerdir.

Ortaklar Sermaye Payları İktisadi Değerler

Mehmet EMİN (komandite)	150.000	100.000 nakit	30.000 demirbaş	20.000 hisse senedi
Murat KOÇ (komandite)	150.000	50.000 nakit	100.000 bina	
Orhan ÜNLÜ (komanditer)	50.000	50.000 ticari mal		

Şirket ortaklarının sermaye taahhüdü karşılığında kendi şahsi malvarlıklarından getirdikleri aynı değerler Katma Değer Vergisine tabi değildirler. Örneğimizde ortakların şahsi malvarlıklarından aynı değerler getirdikleri varsayılmıştır.

Yevmiye Defteri Kayıtları

----- / -----	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	350.000
501 01 Komandite Ortak M.E. Hs. 150.000	
501 02 Komandite Ortak M.K. Hs. 150.000	
501 03 Komanditer Ortak O.Ü. Hs. 50.000	
500 SERMAYE HS.	350.000
500 01 Komandite Ortak M.E. Hs. 150.000	
500 02 Komandite Ortak M.K. Hs. 150.000	
500 03 Komanditer Ortak O.Ü. Hs. 50.000	

Ortakların sermaye taahhütleri

----- / -----	
100 KASA HS.	50.000
110 HİSSE SENETLERİ HS.	20.000
255 DEMİRBAŞLAR HS.	30.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	100.000
501 01 Komandite Ortak M.E. Hs. 100.000	

Mehmet Emin'in taahhüdünü kısmen yerine getirmesi

----- / -----	
100 KASA HS.	50.000
252 BİNALAR HS.	100.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	150.000
501 01 Komandite Ortak M.K. Hs. 150.000	

Murat KOÇ'un sermaye taahhüdünü yerine getirmesi

----- / -----

----- / -----		
153 TİCARİ MALLAR HS.	50.000	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.		50.000
501 01 Komanditer Ortak O.Ü. Hs. 50.000		

Orhan ÜNLÜ 'nün sermaye taahhüdünü yerine getirmesi

----- / -----

Büyük Defter Kayıtları

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS		500 SERMAYE HS
350.000 300.000		350.000
100 KASA HS		110 HİSSE SENETLERİ HS
100.000		20.000
153 TİCARİ MALLAR HS		252 BİNALAR HS
50.000		100.000
255 DEMİRBAŞLAR HS		
30.000		

Yardımcı Defter Kayıtları

501 01 Komandite Ortak M.E. Hs		501 02 Komandite Ortak M.K. Hs
150.000 100.000		150.000 150.000
501 03 Komanditer Ortak O.Ü. Hs		
50.000 50.000		
500 01 Komandite Ortak M.E. Hs		500 02 Komandite Ortak M.K. Hs
150.000		150.000
500 03 Komanditer Ortak O.Ü. Hs		
50.000		

Kuruluş Bilançosu

Mehmet Emin ve Ortakları Komandit Şirketi
..... Tarihli Kuruluş Bilançosu

Aktif		Pasif	
DÖNEN VARLIKLAR		ÖZKAYNAKLAR	
Kasa	100.000	Sermaye	350.000
Hisse Senetleri	20.000	Ödenmemiş Sermaye (-)	(50.000)
Ticari Mallar	50.000		
DURAN VARLIKLAR			
Binalar	100.000		
Demirbaşlar	30.000		
AKTİF TOPLAMI	300.000	PASİF TOPLAMI	300.000

Yukarıdaki örnekte olduğu gibi ortaklar her zaman sermaye taahhütlerinin tamamını yerine getirmeyip kalan kısmını ileriki bir tarihte tamamlamak isteyebilirler. Böyle bir durumda ortaklar sermaye taahhütlerini tamamlayana kadar Ödenmemiş Sermaye Hesabı kapanmayarak pasifte sermaye hesabının altında eksi bir kalem olarak yer alacaktır.

Kuruluş Gider Kaydı

262 KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ HS.	2.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	360	
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.		2.360
331 01 Murat Koç Hs		
Kuruluş ile ilgili yapılan gider		

Şirket kuruluş giderini aktifleştirme kararı aldığı için bu gider "262 Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri" hesabında muhasebeleştirilmiştir. Bu gideri ve KDV'sini ortak karşıladığı için şirket ortak Murat KOÇ'a borçlanmıştır.

Sermaye Olarak İşletme Konulması

Kurucu ortaklar sermaye taahhütlerini nakit veya diğer iktisadi kıymetler ile yerine getirebilecekleri gibi sahibi oldukları bir işletmeyi de devredebilirler. Böyle bir durumda devrolunan işletme, tüm aktif ve pasifi ile yeni kurulacak olan şirkete geçer. Devredilen net değer (varlıklar – borçlar = öz kaynaklar) sermaye taahhüdüne eşit olabileceği gibi fazla veya noksan da olabilir. Fazlalık veya noksanlıklar ortağın cari hesabında izlenir.

Örnek: Fatma ÇAĞDAŞ (komandite) ve Nazlı KOCA (komanditer) ve adli iki şahıs bir araya gelerek 250.000 sermayeli Fatma Çağdaş ve Ortağı Komandit Şirketi'ni kurmaya karar vermişlerdir. Şirket kuruluşu ile ilgili tüm yasal işlemler tamamlanmıştır. Ortaklar aşağıdaki şekilde taahhüt ettikleri sermayeyi şirkete getirmişlerdir.

Ortaklar Sermaye Payları İktisadi Değer

Fatma ÇAĞDAŞ (komandite) 100.000 Fatma Çağdaş Ticaret İşletmesi

Nazlı KOCA (komanditer) 150.000 Nakit

Fatma Çağdaş Ticaret İşletmesi'nin devir tarihindeki bilançosu aşağıdaki gibidir.

Fatma Çağdaş Ticaret İşletmesi			
Aktif Tarihli Bilançosu		Pasif
DÖNEN VARLIKLAR		K.V.Y.K.	
Kasa	47.600	Banka Kredileri	30.000
Alacak Senetleri	10.000	Borç Senetleri	20.000
Ticari Mallar	59.000		
		ÖZKAYNAKLAR	
DURAN VARLIKLAR		Sermaye	100.000
Demirbaşlar	35.400		
Birikmiş Amortismanlar (-)	(2.000)		
AKTİF TOPLAMI	150.000	PASİF TOPLAMI	150.000

Yevmiye Defteri Kayıtları

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	250.000	
501 01 Komandite Ortak F.Ç. Hs 100.000		
501 02 Komanditer Ortak N.K. Hs 150.000		
500 SERMAYE HS.		250.000
500 01 Komandite Ortak F.Ç. Hs 100.000		
500 02 Komanditer Ortak N.K. Hs 150.000		
Ortakların sermaye taahhütleri		
100 KASA HS.	47.600	
121 ALACAK SENETLERİ HS.	10.000	
153 TİCARİ MALLAR HS.	50.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	14.400	
255 DEMİRBAŞLAR HS	30.000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS.		2.000
300 BANKA KREDİLERİ HS.		30.000
321 BORÇ SENETLERİ HS.		20.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.		100.000
501 01 Komandite Ortak F.Ç. Hs 100.000		
Fatma ÇAĞDAŞ'ın sermaye taahhüdünü yerine getirmesi		
100 KASA HS.	150.000	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.		150.000
501 01 Komanditer Ortak N.K. Hs 150.000		
Nazlı KOCA'nın sermaye taahhüdünü yerine getirmesi		

Şirket ortaklarının sermaye taahhüdü karşılığında kendi şahsi malvarlıklarından getirdikleri aynı değerler Katma Değer Vergisine tabi değilken ticari bir işletmeden yeni kurulan bir işletmeye aktarılan ticari mal demirbaş gibi varlıklar KDV'ye tabidirler. Bu tür varlıkların KDV hariç tutarları bilançoda verilmemiş ise KDV'nin ayıklanması ve ilgili hesaba kaydının yapılması gerekmektedir.

Büyük Defter Kayıtları

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS	500 SERMAYE HS
250.000 250.000	250.000
100 KASA HS	121 ALACAK SENETLERİ HS
47.600 150.000	10.000
153 TİCARİ MALLAR HS	191 İNDİRİLECEK KDV HS
50.000	14.400
255 DEMİRBAŞLAR HS	257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS
30.000	2.000
300 BANKA KREDİLERİ HS	321 BORÇ SENETLERİ
30.000	20.000

Yardımcı Defter Kayıtları

501 01 Komandite Ortak F.Ç. Hs	
100.000	100.000

501 02 Komanditer Ortak N.K. Hs	
150.000	150.000

500 01 Komandite Ortak F.Ç. Hs	
	100.000

500 02 Komanditer Ortak N.K. Hs	
	150.000

Kuruluş Bilançosu

Fatma Çağdaş ve Ortağı Komandit Şirketi Tarihli Kuruluş Bilançosu

Aktif		Pasif	
DÖNEN VARLIKLAR		K.V.Y.K.	
Kasa	197.600	Banka Kredileri	30.000
Alacak Senetleri	10.000	Borç Senetleri	20.000
Ticari Mallar	50.000		
İndirilecek KDV	14.400	ÖZKAYNAKLAR	
		Sermaye	250.000
DURAN VARLIKLAR			
Demirbaşlar	30.000		
Birikmiş Amortismanlar (-)	(2.000)		
AKTİF TOPLAMI	300.000	PASİF TOPLAMI	300.000

Fatma ÇAĞDAŞ, işletmesini yeni kurulan komandit şirkete devrettiğinden Fatma Çağdaş Ticaret İşletmesi'nin faaliyetleri sona ermiştir. Bu işletme kendi muhasebe defterlerinde tasfiye kayıtlarını yapacaktır.

SERMAYE DEĞİŞİKLİKLERİ

Şirketler zaman içerisinde çeşitli nedenlerle kuruluş aşamasında koydukları sermayeyi değiştirmek zorunda kalabilirler. Bu değişiklik sermaye artırımını veya azaltılması şeklinde olur.

Sermayenin Artırılması

Komandit şirkete kuruluş aşamasında konulan sermaye zaman içerisinde ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalabilir. Böyle bir durumda şirket sermaye artırımına gidecektir. Bu durumun nedenleri şu şekilde sayılabilir;

1. Kuruluş sırasında konan sermaye ihtiyaca göre düşük konmuş olabilir,
2. Şirketin iş hacminin genişlemesi dolayısı ile sermaye yetersiz kalabilir,
3. Faaliyetler sonucunda ortaya çıkan büyük zararlar dolayısı ile sermaye yetersiz bir hal alabilir,
4. Paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma nedeni ile ek sermayeye ihtiyaç duyulabilir,
5. Yanlış yatırım ve satış politikaları nedeni ile sermaye, nakde dönüşümü yavaş olan varlıklara bağlanmış olabilir.

Sermaye, şirket ana sözleşmesindeki ana unsurlardan birisidir. Bu nedenle sermaye artırımında ana sözleşme değişikliğine gitmek mecburidir ve şirketin sermaye artırımına giderken kuruluş aşamasında izlediği yasal süreci tekrarlaması gerekmektedir. Yani şirket ana sözleşmesinin notere onaylatıldıktan sonra yeniden tescil ve ilan edilmesi gerekir.

Sermaye artırımının muhasebe kayıtları, kuruluş kayıtlarında olduğu gibi iki aşamada yapılmaktadır.

Önce sermaye hesabına eklenecek tutar taahhüt edilir ve Ödenmemiş Sermaye Hesabı'na borç kaydı yapılır. Sonra taahhütler ne şekilde yerine getirilecekse ilgili hesaplara kayıtlar yapılır.

Komandit şirketler aşağıdaki yöntemlerle sermayelerini artırabilirler.

1. Ortakların sermaye paylarını nakit veya nakit dışındaki varlıklarla artırmaları,
2. Ortakların şirketteki kâr paylarını çekmeyip sermayeye eklemeleri,
3. Şirkete yeni ortak alınması,
4. Başka bir şirketle birleşme.

Ortakların Sermaye Paylarını Nakit veya Nakit Dışındaki Varlıklarla Artırmaları

Örnek: Ege GÜNEY ve Ortağı Komandit Şirketi'nin ₺100.000'lik sermayesi iş hacmindeki gelişmelerden dolayı yetersiz kalmıştır. Ortaklar aşağıdaki şekilde sermaye paylarını artırarak şirket sermayesini ₺200.000'ye yükseltme kararı almışlardır.

Ortaklar tüm yasal işlemleri yerine getirmiştir. Yasal işlemler dolayısı ile yapılan ₺3.000'lik gider ve KDV'si peşin olarak ödenmiştir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Yeni Sermaye Payları	İktisadi Değer
Ege GÜNEY (komandite)	40.000	90.000	Hazine Bonosu
Semra ERGÜN (komanditer)	60.000	110.000	Nakit

Yevmiye Kayıtları

----- / ----- 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS. 100.000	
501 01 Komandite Ortak E.G. Hs 50.000	
501 02 Komanditer Ortak S.E. Hs 50.000	
500 SERMAYE HS. 100.000	
500 01 Komandite Ortak E.G. Hs 50.000	
500 02 Komanditer Ortak S.E. Hs 50.000	
Ortakların ek sermaye taahhütleri	
----- / ----- 112 KAMU KESİMİ TAHVİL, SENET VE BONOLARI HS. 50.000	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS. 50.000	
501 01 Komandite Ortak E.G. Hs 50.000	
Ege GÜNEY'in ek sermaye taahhüdünü yerine getirmesi	
----- / ----- 100 KASA HS. 50.000	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS. 50.000	
501 01 Komanditer Ortak S.E. Hs 50.000	
Semra ERGÜN'ün ek sermaye taahhüdünü yerine getirmesi	
----- / ----- 770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS. 3.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS. 540	
100 KASA HS. 3.540	
Sermaye Artırımı ile ilgili yapılan gider	
----- / -----	

Ortakların Şirketteki Kâr Paylarını Çekmeyip Sermayeye Eklmeleri

Kâr dağıtımı konusunda açıklanacağı üzere şirket ortaklarının şirket faaliyetlerinden doğan kâr payı alacakları "331 Ortaklara Borçlar" hesabında izlenir.

Örnek: Ömer EFE ve Ortağı Komandit Şirketi'nin 350.000 olan sermayesinin yetersiz gelmesi nedeni ile ortaklar sermayenin 500.000'ye yükseltilmesi kararı almışlardır. Ortaklar taahhüt ettikleri sermaye artırımını aşağıdaki şekilde şirketten alacaklı oldukları kâr payının sermayeye eklenmesi yoluyla karşılayacaklardır.

Ortaklar tüm yasal işlemleri yerine getirmiştir. Yasal işlemler dolayısı ile yapılan 3.500'lik gider ve KDV'si peşin olarak ödenmiştir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Kâr Payları
Ömer EFE (komandite)	175.000	60.000
Yusuf HACIOĞLU (komanditer)	175.000	90.000

Yevmiye Kayıtları

----- / -----	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	150.000
501 01 Komandite Ortak Ö.E. Hs 60.000	
501 02 Komanditer Ortak Y.H. Hs 90.000	
500 SERMAYE HS.	150.000
500 01 Komandite Ortak Ö.E. Hs 60.000	
500 02 Komanditer Ortak Y.H. Hs 90.000	
Ortakların ek sermaye taahhütleri	
----- / -----	
331 ORTAKLARA BORÇLAR	150.000
331 01 Ömer Efe Hs 60.000	
331 02 Yusuf Hacıoğlu Hs 90.000	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	150.000
501 01 Komandite Ortak Ö.E. Hs 60.000	
501 02 Komanditer Ortak Y.H. Hs 90.000	
Ortakların ek sermaye taahhüdünü yerine getirmesi	
----- / -----	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS.	3.500
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	630
100 KASA HS.	4.130
Sermaye Artırımı ile ilgili yapılan gider	
----- / -----	

Şirkete Yeni Ortak Alınması

Sermaye artırım ihtiyacı olan bir komandit şirket bu ihtiyacını şirkete yeni bir ortak olarak da giderebilir.

Ancak bu yöntemi benimseyen bir şirkette o tarihe kadar oluşan dönem kârının mevcut ortaklara ait olan kısmının ve şirkete ait şerefiyenin belirlenmesi gerekir.

Şerefiye, bir şirketin gerçek değeri ile bilançoda görülen değeri arasındaki pozitif farktır. Şerefiye mevcut ortaklar zamanında ortaya çıktığından şirkete yeni alınacak ortaktan sermaye payı nispetinde katkıda bulunması istenebilir.

Şerefiyenin Olmaması Halinde Şirkete Yeni Ortak Alınması

Örnek: Üç ortaklı Hayri Emek ve Ortağı Komandit Şirketi'nin sermayesi 400.000'dir. Şirket ortakları faaliyetlerini genişletmek amacı ile şirkete komanditer ortak statüsünde yeni bir ortak almak istemektedirler. Bu amaçla şirketten 100.000 alacaklı bulunan Cemil Kara'ya alacağına karşılık ortaklık teklifi götürülmüş ve Cemil KARA bu teklifi kabul etmiştir.

Ortaklar tüm yasal işlemleri yerine getirmiştir. Yasal işlemler dolayısı ile yapılan 4.500'lik gider ve KDV'si peşin olarak ödenmiştir.

Yevmiye Kayıtları

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS. 501 04 Komanditer Ortak C.K. Hs 100.000 500 SERMAYE HS. 500 04 Komanditer Ortak C.K. Hs 100.000 Yeni Ortak Cemil Kara'nın ek sermaye taahhüdü	100.000		100.000
321 BORÇ SENETLERİ 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS. 501 04 Komanditer Ortak C.K. Hs 100.000 Cemil Kara'nın sermaye taahhüdünü yerine getirmesi	100.000		100.000
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS. 191 İNDİRİLECEK KDV HS. 100 KASA HS. Sermaye Artırımı ile ilgili yapılan gider	4.500 810		5.310

Şerefiyenin Olması Halinde Şirkete Yeni Ortak Alınması

Örnek: İki ortaklı Yılmaz Taş ve Ortağı Komandit Şirketi'nin sermayesi 500.000'dir. Fevzi SEÇKİN aynı faaliyet dalındaki benzer işletmelere göre daha başarılı olan şirkete komanditer ortak olmak istemektedir. Mevcut ortaklar, Fevzi Seçkin'in 150.000'lik sermaye payı karşılığında 200.000 peşin ödemesi koşulu ile ortaklığını kabul etmişlerdir. Fevzi Seçkin'in fazladan ödediği 50.000 mevcut ortakların cari hesabına eşit olarak dağıtılacaktır.

Ortaklar tüm yasal işlemleri yerine getirmiştir. Yasal işlemler dolayısı ile yapılan 5.000'lik gider ve KDV'si peşin olarak ödenmiştir.

Yevmiye Kayıtları

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS. 501 03 Komanditer Ortak F.S. Hs 150.000 500 SERMAYE HS. 500 03 Komanditer Ortak F.S. Hs 150.000 Yeni Ortak Cemil Kara'nın ek sermaye taahhüdü	150.000		150.000
100 KASA HS. 331 ORTAKLARA BORÇLAR HS. 331 01 Yılmaz Taş Hs 25.000 331 02 Ayşe Tan Hs 25.000 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS. 501 03 Komanditer Ortak F.S. Hs 150.000 Fevzi Seçkin'in sermaye taahhüdünü yerine getirmesi ve şerefiyenin ortaklar cari hesabına devri	200.000		50.000
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS. 191 İNDİRİLECEK KDV HS. 100 KASA HS. Sermaye Artırımı ile ilgili yapılan gider	5.000 900		5.900

Sermayenin Azaltılması

Komandit şirketler kuruluşlarından sonra sermayelerini azaltmak zorunda kalabilirler. Bu zorunluluğu doğuran nedenler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

1. Şirket, faaliyetleri için gerekli olan sermaye miktarından fazla bir sermaye ile kurulmuş olabilir veya zaman içerisinde şirket faaliyetlerindeki daralma nedeniyle sermayenin bir kısmı âtil kalmış olabilir.
2. Şirket, sürekli zarar etmiş veya büyük zararlara uğramış ve bu zararlar ortaklar tarafından karşılanamamıştır.
3. Şirketten bir ortak çıkmış veya çıkarılmış olabilir.

Sermaye, şirket ana sözleşmesindeki ana unsurlardan birisidir. Bu nedenle sermaye azaltımında ana sözleşme değişikliğine gitmek mecburidir ve şirketin sermaye azaltımına giderken kuruluş aşamasında izlediği yasal süreci tekrarlaması gerekmektedir. Yani şirket ana sözleşmesinin notere onaylatıldıktan sonra yeniden tescil ve ilan edilmesi gerekir.

Komandit şirketlerde sermaye azaltılması, azaltma nedenleriyle paralel olarak aşağıdaki şekillerde gerçekleştirilebilir.

1. Ortakların sermaye payları azaltılır.
2. Zararın tasfiyesi için sermaye payları azaltılır.
3. Çıkan veya çıkarılan ortağın payı kadar sermaye azaltılır.

Sermaye azaltımının muhasebeleştirilmesinde “500 Sermaye Hesabı” borçlandırılır.

Alacaklandırılacak hesap, duruma göre değişir. Eğer şirketin ortaklardan alacağı varsa bu tutar “131 Ortaklardan Alacaklar Hesabı”ndan mahsup edilebilir. Aksi durumda “331 Ortaklara Borçlar Hesabı” karşı hesap olarak kullanılır.

Şirket Ortaklarının Sermaye Paylarının Azaltılması

Şirkette âtil olarak tutulan sermaye, daha verimli alanlarda kullanılmak üzere, ortaklar tarafından şirketten çekilir. Böyle bir durumda ortakların şirketteki sermaye payları azalacaktır.

Örnek: Halil Emre ve Ortakları Komandit Şirketi'nin sermayesi 550.000'dir. Ortaklar şirketin iş hacmine göre fazla olan sermayesini azaltma kararı almışlardır. Ortakların sermaye paylarından alacakları tutarlar şirketin bankadaki cari hesabından ödenmiştir.

Ortaklar tüm yasal işlemleri yerine getirmiştir. Yasal işlemler dolayısı ile yapılan 5.500'lik gider ve KDV'si banka aracılığı ile ödenmiştir. Ortakların eski ve yeni sermaye payları aşağıdaki gibidir;

Ortaklar	Sermaye Payları	Yeni Sermaye Payları	Fark
Halil EMRE (komandite)	200.000	175.000	25.000
Sami GÜR (komandite)	200.000	175.000	25.000
Ali CAN (komanditer)	100.000	90.000	10.000
TOPLAM	500.000	440.000	60.000

Yevmiye Kayıtları

500 SERMAYE HS.	60.000	
500 01 Komandite Ortak H.E. Hs 25.000		
500 02 Komandite Ortak S.G. Hs 25.000		
500 03 Komanditer Ortak A.C. Hs 10.000		
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.		60.000
331 01 Halil Emre Hs 25.000		
331 02 Sami Gür Hs 25.000		
331 03 Ali Can Hs 10.000		
Ortakların azaltılan sermaye paylarının cari hesaplarına devri		
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.	60.000	
331 01 Yılmaz Taş Hs 25.000		
331 02 Ayşe Tan Hs 25.000		
331 03 Ali Can Hs 10.000		
102 BANKALAR HS.		60.000
Ortakların azaltılan sermaye paylarının bankadan havale edilmesi		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS.	5.500	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	990	
102 BANKALAR HS.		5.990
Sermaye azaltımı ile ilgili yapılan gider		

Büyük Defter Kayıtları

500 SERMAYE HS.	331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.
60.000 500.000	60.000 60.000
102 BANKALAR HS.	191 İNDİRİLECEK KDV. HS.
XXXXX 60.000	990
	5.990

Yardımcı Defter Kayıtları

500 01 Komandite Ortak H.E. Hs	331 01 Yılmaz Taş Hs
25.000 200.000	25.000 25.000
500 02 Komandite Ortak S.G. Hs	331 02 Ayşe Tan Hs
25.000 200.000	25.000 25.000
500 03 Komanditer Ortak A.C. Hs	331 03 Ali Can Hs
10.000 100.000	10.000 10.000

Zarar Nedeniyle Sermaye Azaltılması

Şirket faaliyetleri sırasında önemli tutarlara ulaşan bir zarar meydana gelebilir. Bilindiği gibi zarar, öz sermayede azalışa neden olmaktadır. Bu azalış ortakların kişisel varlıklarından şirkete yapacakları ödemelerle giderilebilir. Eğer öz sermayedeki azalışın bu şekilde ortadan kaldırılması olanağı yoksa yani ortaklar bu zararı kişisel varlıklarıyla karşılayamıyorlarsa zararın bilançoda görülmemesi için sermaye azaltılabilir.

Örnek: Sevgi Dinçer ve Ortağı Komandit Şirketi'nin sermayesi ₺275.000'dir. Şirket önceki dönemde ₺100.000 zarar etmiştir ve zarar ortaklara, ortaklık payları nispetinde dağıtılmıştır.

Ortaklar meydana gelen bu zararı kişisel varlıklarıyla karşılayamayacaklarından zararın bilançoda görülmemesi için sermayenin zarar kadar azaltılmasına karar vermişlerdir. Ortaklar tüm yasal işlemleri yerine getirmiştir. Yasal işlemler dolayısı ile yapılan ₺6.500'lik gider ve KDV'si banka aracılığı ile ödenmiştir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Zarar Payları
Sevgi DİNÇER (komandite)	192.500	70.000
Arcan TUZCU (komanditer)	82.500	30.000

Yevmiye Kayıtları

----- / ----- 131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR HS. 131 01 Sevgi Dinçer Hs 70.000 131 02 Arcan Tuzcu Hs 30.000 580 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI HS. Zararın ortaklara dağıtılması ----- / -----	100.000	
500 SERMAYE HS. 500 01 Komandite Ortak S.D. Hs 70.000 500 02 Komanditer Ortak A.T. Hs 30.000 131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR HS. 131 01 Sevgi Dinçer Hs 70.000 131 02 Arcan Tuzcu Hs 30.000 Zarar payları nedeni ile ortaklardan olan alacaklar karşılığında sermaye paylarının azaltılması ----- / -----	100.000	100.000
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS. 191 İNDİRİLECEK KDV HS. 102 BANKALAR HS. Sermaye azaltımı ile ilgili yapılan gider ----- / -----	6.500 1.170	7.670

Büyük Defter Kayıtları

500 SERMAYE HS. ----- 100.000 275.000 -----	131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR HS. ----- 100.000 100.000 -----
102 BANKALAR HS. ----- XXXXX 7.670 -----	191 İNDİRİLECEK KDV. HS. ----- 1.170 -----

Yardımcı Defter Kayıtları

500 01 Komandite Ortak S.D. Hs ----- 70.000 192.500 -----	131 01 Sevgi Dinçer Hs ----- 70.000 70.000 -----
500 02 Komandite Ortak A.T. Hs ----- 30.000 82.500 -----	131 02 Arcan Tuzcu Hs ----- 30.000 30.000 -----

Çıkan veya Çıkarılan Ortağın Payı Kadar Sermaye Azaltılması

Komandit şirketlerde ortaklardan biri anlaşma yolu ile kendiliğinden veya diğer ortaklar tarafından ortaklıktan çıkarılabilir. TTK 'da ortakların şirketten ayrılması ile ilgili olarak komandit şirketlerle ilgili özel hükümler saklı kalmak şartıyla Kollektif şirketler için uygulanan 253 – 266 maddeleri uygulanır.

Bir ortağın ölümü durumunda ise şirket sözleşmesinde şirketin ölen ortağın mirasçılarıyla devam edeceğine ilişkin düzenleme yoksa, mirasçılarla diğer ortakların oybirliği ile verecekleri karar üzerine şirket bunların arasında devam edebilir. Mirasçılar veya içlerinden biri şirkette kalmaya razı olmazlarsa, diğer ortaklar, ölen ortağın razı olmayan mirasçılarına düşen payları ödeyerek onları şirketten çıkarır ve aralarında şirkete devam edebilirler (TTK 253).

TTK'nın 260 ve 261. maddeleri uyarınca şirketten çıkan veya çıkarılan ortağın payı, şirket sözleşmesinde aksine hüküm yoksa, çıkmanın istendiği veya ortağın çıkarıldığı, uyuşmazlık hâlinde karar tarihine en yakın tarihteki şirket varlığı esas alınarak hesaplanır ve hesaplanan payını şirketten ancak nakden alabilir.

Örnek: Ahmet Güner ve Ortakları Komandit Şirketi ortaklarından Komanditer ortak Doğan BAYAR vefat etmiştir. Şirket sözleşmesinde mirasçıların ortaklığa devamı konusunda bir hüküm yoktur ve mirasçılar şirkete ortak olmak istememektedirler.

Vefat tarihinde hazırlanan bilançoya göre Doğan BAYAR'ın sermaye payı 100.000 ve şirket kârından kendisine düşen pay ise 150.000'dir. Şirket ölen ortağın sermaye payını mirasçılarına nakit ödemiş kâr payı için ise bir senet keşide etmiştir. Ortaklar tüm yasal işlemleri yerine getirmiştir. Yasal işlemler dolayısı ile yapılan 7.500'lik gider ve KDV'si banka aracılığı ile ödenmiştir.

----- / -----		
590 DÖNEM NET KARI HS.	150.000	
336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS.		150.000
336 01 Doğan Bayar Hs 150.000		
Doğan BAYAR'ın ölümü dolayısıyla yapılan bilançoda hissesine düşen dönem kârının ilgili hesaba devri		
----- / -----		
500 SERMAYE HS.	100.000	
500 01 Komanditer Ortak D.B. Hs 100.000		
336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS.		100.000
336 01 Doğan Bayar Hs 150.000		
Doğan BAYAR'ın sermaye payının ilgili hesaba devri		
----- / -----		
336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS.	250.000	
336 01 Doğan Bayar Hs 250.000		
100 KASA HS.		100.000
336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS.		150.000
336 02 Mirasçılara Senetli Borçlar Hs 150.000		
Mirasçılara nakit ödemesi yapılması ve senet verilmesi		
----- / -----		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS.	7.500	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	1.350	
102 BANKALAR HS.		8.850
Sermaye azaltımı ile ilgili yapılan gider		
----- / -----		

Doğan BAYAR artık şirket ortağı olmadığı için "331 Ortaklara Borçlar" hesabı yerine "336 Diğer Çeşitli Borçlar" hesabı kullanılmıştır.

KOMANDİT ŞİRKETLERDE KÂR VE ZARAR DAĞITIMI

Kâr, işletme faaliyetleri sonucu işletmenin öz sermayesinde meydana gelen artıştır. Bu şekilde işletme sahip veya ortaklarının işletme varlıkları üzerindeki hakları artar.

Zarar ise, kârın aksine işletme öz sermayesinde azalışa sebep olarak işletme sahip veya ortaklarının işletme varlıkları üzerindeki haklarının azalmasına neden olur.

Komandit şirketlerde faaliyet sonucu ortaya çıkan kâr veya zararın ortaklar arasında nasıl dağıtılacağı ana sözleşmede belirlenmişse yönetim işlerini yürüten kişi hesap dönemi sonunda ortaya çıkan kâr veya zarardan her ortağa düşen payı sözleşme hükümlerine göre saptar. Sözleşmede sadece kârın paylaşılmasına ilişkin hükümler varsa, kârın paylaşılmasına ilişkin hükümler zarar için de aynen geçerli olur.

Eğer dağıtım konusunda ana sözleşmede bir hüküm yoksa bu görev ortaklardan birine veya şirket dışından birine verilebilir. Bu görevi üstlenen kişi dağıtım işlemini hakkaniyet ilkelerine göre yapmak zorundadır. Aksi durumda dağıtım işlemi mahkeme tarafından iptal edilebilir. Böyle bir durumda Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre ortakların sermaye payları ve niteliği ne olursa olsun kâr veya zarar ortaklar arasında eşit bir şekilde dağıtılır.

Kâr Dağıtımı ve Muhasebeleştirilmesi

Şirketin bir faaliyet dönemi sonunda elde ettiği kârı tamamen veya kısmen dönem sonunda ortaklarına dağıtması gerekir. Kârın nasıl dağıtılacağı hususu komandit şirket ana sözleşmelerinde genellikle yer almaktadır. Kâr dağıtımında sözleşmede belirlenen kurallara uyulması zorunludur.

Komanditer, iş yılı sonunda gerçekleşen kâr payını ve şirket sözleşmesinde kararlaştırılmış olan faizleri nakden alır. Ancak, koyduğu sermaye herhangi bir sebeple azalmış ise noksanı tamamlanıncaya kadar kâr ve faizi isteyemez (TTK 312).

Kârın dağıtımına temel alınabilecek hususlar şu şekilde sıralanabilir;

- Her ortağın şirketteki sermaye payı,
- Şirket yönetiminde alınan görev,
- Ortağın kişisel nitelikleri nedeniyle şirkete sağladığı çıkarlar.

Yukarıda sayılan hususlar çerçevesinde kâr ortaklar arasında aşağıdaki yöntemlere göre dağıtılabilir.

- Kârın ortaklar arasında eşit dağıtılması,
- Kârın ortaklara sermaye payları nispetinde dağıtılması,
- Sermaye paylarına faiz ayrıldıktan sonra kalan kârın dağıtılması,
- Kârın ortakların birine veya birkaçına prim ayrıldıktan sonra dağıtılması.

Kârın Ortaklar Arasında Eşit Dağıtılması

Bazı komandit şirketlerde ortakların sermaye payları farklı olmasına rağmen kâr, ortaklar arasında eşit olarak dağıtılabilir. Böyle bir durumda kâr payı ortak sayısına bölünerek hesaplanır.

Örnek: Cemil Kurt ve Ortağı Komandit Şirketi'nin sermayesi ₺50.000'dir. Cemil Kurt'un sermaye payı ₺30.000 iken diğer ortak Kâmil Kuş'un sermaye payı ₺20.000'dir. Şirket ana sözleşmesinde kârın ortaklar arasında eşit dağıtılacağı hükmü bulunmaktadır. Şirket önceki dönemde ₺10.000 kâr elde etmiştir ve kârın tamamı ortaklara dağıtılacaktır. Ortakların kâr payları bir süre sonra şirketin bankadaki cari hesabından ödenmiştir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Kâr Payları
Cemil KURT (komandite)	30.000	5.000
Kâmil KUŞ (komanditer)	20.000	5.000

Yevmiye Kayıtları

----- / ----- 590 DÖNEM NET KARI HS.	10.000	
570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS.		10.000
Önceki dönem kârının cari dönemde ilgili hesaba devri		
----- / ----- 570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS.	10.000	
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.		10.000
331 01 Cemil Kurt Hs 5.000		
331 02 Kamil Kuş Hs 5.000		
Önceki dönem kârından ortaklara düşen payların cari hesaplarına kaydı		
----- / ----- 331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.	10.000	
331 01 Cemil Kurt Hs 5.000		
331 02 Kamil Kuş Hs 5.000		
102 BANKALAR HS.		10.000
Kâr paylarının ortaklara ödenmesi		
----- / -----		

Şirketlerin cari dönem sonunda "590 Dönem Net Kârı" hesabında raporladıkları kârları bir sonraki dönem başında artık geçmiş döneme ait bir kâr olduğundan dönem başında "570 Geçmiş Yıllar Kârları" hesabına devredilir ve ortakların kâr payları "331 Ortaklara Borçlar" hesabı aracılığı ile bu hesaptan dağıtılır.

Büyük Defter Kayıtları

590 DÖNEM NET KARI HS.	570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS.
10.000 10.000	10.000 10.000
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.	102 BANKALAR HS.
10.000 10.000	XXXXX 10.000

Yardımcı Defter Kayıtları

331 01 Cemil Kurt Hs	331 02 Kamil Kuş Hs
5.000 5.000	5.000 5.000

Kârın Ortaklara Sermaye Payları Nispetinde Dağıtılması

Bu yöntemde ortakların kâr payları, kârın ortakların sermaye paylarına oranlanması ile hesaplanır. Kâr paylarının hesaplanmasında en çok kullanılan yöntemdir.

Örnek: Esra Sarı ve Ortakları Komandit Şirketi'nin sermayesi ₺150.000'dir ve ortakların sermaye payları aşağıdaki şekildedir. Şirket ana sözleşmesinde kârın ortakların sermaye payları nispetinde dağıtılacağı hükmü vardır. Şirket önceki dönemde ₺30.000 kâr elde etmiştir ve kârın tamamı ortaklara dağıtılacaktır. Kâr payları bir süre sonra ortaklara peşin olarak ödenmiştir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Ortaklık Payı	Kâr Payları
Esra SARI (komandite)	63.000	% 42	30.000 x 0,42 = 12.600
Sibel KARA (komanditer)	51.000	% 34	30.000 x 0,34 = 10.200
Nur BAHAR (komanditer)	36.000	% 24	30.000 x 0,24 = 7.200
TOPLAM	₺150.000	%100	₺30.000

Yevmiye Kayıtları

570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS.	30.000	
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.		30.000
331 01 Esra Sarı Hs 12.600		
331 02 Sibel Kara Hs 10.200		
331 03 Nur Bahar Hs 7.200		
Önceki dönem kârından ortaklara düzen payların cari hesaplarına kaydı		
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.	30.000	
331 01 Esra Sarı Hs 12.600		
331 02 Sibel Kara Hs 10.200		
331 03 Nur Bahar Hs 7.200		
100 KASA HS.		30.000
Kâr paylarının ortaklara ödenmesi		

Sermaye Paylarına Faiz Ayrıldıktan Sonra Kalan Kârın Dağıtılması

Fazla sermaye sahiplerinin kârdan yüksek pay almasını sağlamak amacıyla veya şirkete sermaye olarak emek getiren ortakların kârdan pay alabilmeleri için uygulanan bir yöntemdir. Ancak unutulmamalıdır ki bir komanditer ortak sermaye olarak kişisel emeğini ve ticari itibarını koyamaz.

Bu yöntemde sermaye paylarına belirli bir faiz uygulandıktan ve bu tutar kârdan ayrıldıktan sonra kalan kâr ortaklar arasında dağıtılır.

Örnek: Cengiz Şahin ve Ortakları Komandit Şirketi'nin sermayesi ₺250.000'dir ve ortakların sermaye payları aşağıdaki şekildedir. Şirket ana sözleşmesine göre kâr dağıtımında önce ortakların sermaye paylarına %15 faiz uygulanacak sonra da kalan kâr ortaklar arasında eşit olarak dağıtılacaktır.

Şirket önceki dönemde ₺180.000 kâr elde etmiş ve kârın tamamı dağıtılmıştır. Bir süre sonra kâr payları için ortaklara çek keşide edilmiştir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Faiz Payları	Kâr Payları
Cengiz ŞAHİN (komandite)	150.000	$150.000 \times 0,15 = 22.500$	$47.500 + 22.500 = 70.000$
Cahit ER (komandite) Emek	0	0	$47.500 + 0 = 47.500$
Burak TEN (komanditer)	100.000	$100.000 \times 0,15 = 15.000$	$47.500 + 15.000 = 62.500$
TOPLAM	₺250.000	₺37.500	₺180.000

Yevmiye Kayıtları

570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS.	180.000	
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.		180.000
331 01 Cengiz Şahin Hs 70.000		
331 02 Cahit ER Hs 47.500		
331 03 Burak Ten Hs 62.500		
Önceki dönem kârından ortaklara düzen payların cari hesaplarına kaydı		
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.	180.000	
331 01 Cengiz Şahin Hs 70.000		
331 02 Cahit ER Hs 47.500		
331 03 Burak Ten Hs 62.500		
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS.		180.000
Kâr paylarının ortaklara ödenmesi		

Kârın Ortakların Birine veya Birkaçına Prim Ayrıldıktan Sonra Dağıtılması

TTK hükümlerince şirket, komandite ortaklar tarafından yönetilir. Bu nedenle emeğin karşılığı olarak kârdan öncelikle belirli bir oranda prim ayrılması söz konusu olabilir. Bunun dışında diğer ortaklardan farklı bir katlısı olan ortak veya ortaklara da prim ayrılabilir.

Bu yöntemde prim hakkı bulunan ortaklara kârdan prim ayrıldıktan sonra kalan kâr ortaklar arasında dağıtılır.

Örnek: Erhan Koşar ve Ortağı Komandit Şirketi'nin sermayesi ₺350.000'dir ve ortakların sermaye payları aşağıdaki şekildedir. Şirket ana sözleşmesine göre kâr dağıtımında önce yönetici ortaklara kârdan %20 prim ayrıldıktan sonra kalan kâr ortaklar arasında sermaye payları nispetinde dağıtılacaktır. Şirket önceki dönemde ₺130.000 kâr elde etmiş ve kârın tamamı dağıtılmıştır. Bir süre sonra kâr payları ortaklara nakit olarak ödenmiştir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Ortaklık Payı
Yönetici Ortak Erhan KOŞAR (komandite)	140.000	%40
Sabri BEKÖRE (komanditer)	210.000	%60
TOPLAM	₺350.000	

	Prim	Kâr Payları
Yönetici Ortak Erhan KOŞAR	$130.000 \times 0,2 = 26.000$	$(104.000 \times 0,4) + 26.000 = 67.600$
Sabri BEKÖRE (komanditer)	0	$(104.000 \times 0,6) + 0 = 62.400$
TOPLAM	₺26.000	₺130.000

Yevmiye Kayıtları

----- / -----		
570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS.	130.000	
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.		130.000
331 01 Erhan Koşar Hs 67.600		
331 02 Sabri Bektöre Hs 62.400		
Önceki dönem kârından ortaklara düşen payların cari hesaplarına kaydı		
----- / -----		
331 ORTAKLARA BORÇLAR HS.	130.000	
331 01 Erhan Koşar Hs 67.600		
331 02 Sabri Bektöre Hs 62.400		
100 KASA HS.		130.000
Kâr paylarının ortaklara ödenmesi		
----- / -----		

Zarar Dağıtımı ve Muhasebeleştirilmesi

Faaliyet sonucunda ortaya çıkan kâr gibi zarar da komandit şirket ortakları arasında dağıtılır. Bu dağıtımda önce şirket ana sözleşmesi bakılır. Zarar dağıtımı ile ilgili bir hüküm varsa uygulanır. Ancak böyle bir hüküm yoksa kâr dağıtımı için belirlenmiş hüküm zarar dağıtımı için de uygulanır. Eğer her iki husus için de bir hüküm yok ise zarar tüm ortaklar arasında eşit dağıtılır.

TTK 'da komanditer ortaklar için getirilmiş özel bir düzenleme bulunmaktadır. Şöyle ki;

Komanditerler, önce aldıkları ve usulüne göre tahakkuk ettirilmiş faizi ve kâr paylarını, şirketin sonradan meydana gelen zararını kapatmak için geri vermeye zorunlu tutulamazlar (TTK 313).

Bunun dışında zarar ne kadar yüksek olursa olsun komanditer ortaklar sınırlı sorumlu olmaları nedeniyle zarardan en fazla sermaye payları kadar sorumludurlar. Sermaye paylarını aşan zararı karşılamaları istenemez.

Ortaklara düşen zarar paylarının hesaplanmasında kâr dağıtımında kullanılan yöntemler kullanılabilir.

Bu nedenle burada tekrar değinilmeyecektir. Ortaklar paylarına düşen zarar tutarını iki şekilde yok edebilirler.

1. Ortaklar zarar paylarını şirkete nakit olarak ödeyebilirler.

2. Zarar, ortakların sermaye payları azaltılarak yok edilir. Bu yöneme örnek, sermaye azaltılması konusunda verildiğinden tekrar verilmemiştir.

Zarar Payının Komanditer Ortağın Sermaye Payını Aşmaması Durumu

Örnek: Hayati Şimşir ve Ortağı Komandit Şirketi'nin sermayesi ₺550.000'dir ve ortakların sermaye payları aşağıdaki gibidir. Şirket önceki yılda ₺100.000 zarar etmiştir. Şirket ana sözleşmesinde zararın ortakların sermaye payları nispetinde dağıtılacağı hükmü vardır. Ortaklar zarar paylarını şirkete nakit olarak ödemişlerdir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Ortaklık Payı	Zarar Payları
Hayati ŞİMŞİR (komandite)	385.000	%70	100.000 x 0,7 = 70.000
Niyazi DEMİREL (komanditer)	165.000	%30	100.000 x 0,3 = 30.000
TOPLAM	₺500.000		₺100.000

Yevmiye Kayıtları

----- / ----- 580 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI HS. 591 DÖNEM NET ZARARI HS. Önceki dönem zararının cari dönemde ilgili hesaba devri ----- / -----	100.000	100.000
131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR HS. 131 01 Hayati Şimşir Hs 70.000 131 02 Niyazi Demirel Hs 30.000 580 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI HS. Önceki dönem zararının ortakların cari hesabına kaydı ----- / -----	100.000	100.000
100 KASA HS. 131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR HS. 131 01 Hayati Şimşir Hs 70.000 131 02 Niyazi Demirel Hs 30.000 Zarar paylarının ortaklar tarafından ödenmesi ----- / -----	100.000	100.000

Şirketlerin cari dönem sonunda "591 Dönem Net Zararı" hesabında raporladıkları zararları bir sonraki dönem başında artık geçmiş döneme ait bir zarar olduğundan dönem başında "580 Geçmiş Yıllar Zararları" hesabına devredilir ve ortakların zarar payları bu hesaptan dağıtılır.

Zarar Payının Komanditer Ortağın Sermaye Payını Aşması Durumu

Örnek: Bülent Çağ ve Ortağı Komandit Şirketi'nin sermayesi ₺340.000'dir ve ortakların sermaye payları aşağıdaki gibidir. Şirket önceki yılda ₺250.000 zarar etmiştir. Şirket ana sözleşmesinde zararın ortaklar arasında eşit dağıtılacağı hükmü vardır. Ortaklar zarar paylarını şirkete nakit olarak ödemişlerdir.

Ortaklar	Sermaye Payları	Zarar Payları
Bülent ÇAĞ (komandite)	221.000	125.000 + 6.000 = 131.000
Necmi GÜL (komanditer)	119.000	119.000
TOPLAM	₺340.000	₺250.000

Şirket ana sözleşmesinde zararın ortaklar arasında eşit dağıtılacağı hükmü bulunduğundan her ortağa ₺125.000'lik zarar payı düşmektedir. Ancak komandit şirketlerde komanditer ortak sınırlı sorumlu olduğundan, zarar payının üst sınırı da komanditer ortağın sermaye payıdır. Bu nedenle komanditer ortağın sermaye payını aşan ₺6.000'yi (125.000 – 119.000: 6.000) sınırsız sorumlu olan komandite ortak karşılamak durumundadır.

Yevmiye Kayıtları

----- / -----

131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR HS.	250.000
131 01 Bülent Çağ Hs 131.000	
131 02 Necmi Gül Hs 119.000	
580 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI HS.	250.000

Önceki dönem zararının ortakların cari hesabına kaydı

----- / -----

100 KASA HS.	250.000
131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR HS.	250.000
131 01 Bülent Çağ Hs 131.000	
131 02 Necmi Gül Hs 119.000	

Zarar paylarının ortaklar tarafından ödenmesi

----- / -----

4. Dersin Sonu

Başarılar Dilerim.